האומר פרק שלישי קידושין

אמצעית שבכת שניה תשתרי הכא במאי
עסקינן בשאין שם אלא גדולה וקטנה והכי
נמי מסתברא דאם איתא דאיכא ליתנייה
ולטעמיך אמצעית שבכת ראשונה דודאי
ספיקא ואסירא ליה מי קתני לה הכי השתא
התם תנא קטנה דידה לאיסורא והוא הדין להך דקשישא מינה הכא אם
איתא דאיכא ניתנייה אמר ליה [א]רב הונא בריה דרב יהושע לרבא הא
פסח דכי כת אחת דמי ופליגי אמר ליה התם בלישנא דעלמא קמיפלגי מר
סבר עד פני הפסח עד קמי פיסחא ומר סבר עד דמיפני פיסחא:
מתני' [ג]האומר [א]לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור
בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו [ב]היא אומרת קדשתני והוא אומר לא
קדשתיך הוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו [ג]קידשתיך והיא אומרת
לא קידשת אלא בתי הוא אסור בקרובות גדולה וגדולה מותרת בקרוביו
הוא מותר בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרוביו [ד]קדשתי את בתך והיא
אומרת לא קדשת אלא אותי הוא אסור בקרובות קטנה וקטנה מותרת
בקרוביו הוא מותר בקרובות גדולה וגדולה אסורה בקרוביו: **גמ'** האומר
לאשה קדשתיך וכו': וצריכא דאי אשמעינן גביה דידיה משום דגברא לא
איכפת ליה ומיקרי אמר אבל איהי אימא אי לאו דקים לה בדיבורה לא הות
אמרה וליתסר איהו בקרובותיה קמ"ל: קידשתיך והיא אומרת וכו': הא תו
למה לי איצטריך ס"ד אמינא מדאורייתא הימניה רחמנא לאב[ד] מדרבנן
הימנוה לדידה ותיתסר ברתה בדיבורה קא משמע לן: קידשתי את בתך
וכו': הא תו למה לי איידי דתנא הא תנא נמי הא איתמר רב אמר כופין
ושמואל אמר מבקשין אהייא אילימא ארישא לאו כופין איכא ולא מבקשין
איכא אלא אסיפא בשלמא מבקשין לחיי אלא כופין אמאי אמר לא ניחא לי
דאיתסר [ד]בקריבה אלא שמעתתא אהדדי איתמר [ה]אמר שמואל מבקשין ממנו
ליתן גט אמר רב [ו]אם נתן גט מעצמו כופין אותו ליתן כתובה איתמר נמי
אמר רב אחא בר אדא אמר רב ואמרי לה אמר רב אחא בר אדא אמר
רב המנונא אמר רב כופין ומבקשין תרתי ה"ק מבקשין ממנו ליתן גט ואם
נתן מעצמו כופין אותו ליתן כתובה אמר רב יהודה [ז]המקדש בעד אחד אין
חוששין לקידושיו בעו מיניה מרב יהודה שניהם מודים מאי [ה]אין ולא ורפיא
בידיה איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל המקדש בעד אחד אין חוששין
לקידושיו [ט]ואפי' שניהם מודים איתיביה רבא לרב נחמן האומר לאשה קדשתיך
והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו[ו] אי
דאיכא עדים אמאי מותרת בקרוביו ואי דליכא עדים אמאי אסור בקרובותיה
אלא לאו בעד אחד[ז] [ט]הכא במאי עסקינן כגון דאמר לה קידשתיך בפני פלוני
ופלוני והלכו להם למדינת הים איתיביה [ח]המגרש את אשתו ולנה עמו
בפונדקי ב"ש אומרים אינה צריכה הימנו גט שני וב"ה אומרים [י]צריכה
הימנו גט שני היכי דמי אי דאיכא עדים מאי טעמייהו דב"ש ואי דליכא עדים
מאי טעמייהו דבית הלל אלא לאו בעד אחד ולטעמיך אימא סיפא ומודים
בנתגרשה מן האירוסין שאין צריכה הימנו גט שני מפני שאין לבו גס בה ואי
סלקא דעתך עד אחד מהימן מה לי מן האירוסין מה לי מן הנשואין אלא [כ]הכא
במאי עסקינן כגון דאיכא עדי יחוד וליכא עדי ביאה בית שמאי סברי לא
אמרינן

אמצעית שבכת שניה תשתרי. ארישא קאי דמספקא לכל כת שניה [ט]בגדולה אמצעית לגבי מאן קרי לה גדולה אי לא לגבי קטנה דההיא כת אלמא בכת אחת פליגי: **בשאין שם.** בכת שניה שום אמצעית להכי תני אסורות כולן אבל אי הוי התם אמצעית הוי תני מתניתין חוץ מן הקטנות שבקטנות ולא הוה תני חוץ מן הקטנה: **והכי נמי מסתברא.** דבדליכא אמצעית עסקינן: **דאם איתא דאיכא.** אמצעית וכולהו בעי לאשמועינן דאסירן נתנייה גבי אינו יודע ונימא הכי ואינו יודע אם גדולה שבגדולות אם גדולה שבקטנות או אמצעית שבקטנות כולן אסורות אלא מדלא תנייה לאשמועינן בה איסורא שמע מינה סבירא ליה דלא אסירא וכי קתני כולן אסורות בדליכא אמצעית: **וליטעמיך.** דאמרת דאי ס"ל דאסורות אאמצעית נמי קאי הוה מפרש לה: **אמצעית שבכת ראשונה.** דודאי אסירא אם ישנה שם דהא [י]מודים דכל כת ראשונה לגבי כת שניה גדולה קרי לה ואסורה ניתנייה ברישא כי היכי דנשמע מינה לאסורות עלה קאי ולא תיסק אדעתין למישרי ולומר דכי קתני כולן אסורות בשאין שם אמצעית: **הכי השתא.** נהי דלא איצטריך ליה לפרושי דאף ע"ג דמתניתין כולה בשאין שם אלא שתים בכל כת לא תיסק אדעתין דאי הוה שם אמצעית לא הוה תני כולן אסורות דכיון דתנא קטנה דידיה לאיסורא ואשמעינן דקרי לה גדולה כ"ש אמצעית דקשישא מינה אלא כת שניה דכי לא תנא לה איכא למימר דמתניתין בשאין שם אלא גדולה וקטנה אבל אמצעית לא הוה קרי לה גדולה אם איתא דאיכא אמצעית ואכולהו קאי אסורות ליתנייה בהדיא ונשמע דאף היא אסורה דלא נטעי לאוקמא בשאין שם אמצעית: **והכי פסח וכו' ופליגי.** דאיכא למ"ד לימים אמצעיים נמי קרי פני הואיל ויש מאוחר ממנו: **התם בלישנא דעלמא פליגי.** דמאן דאסר לאו משום דסבירא ליה דכל שיש מאוחר ממנו קרי פני אלא משום דמשמע ליה בלשון בני אדם מיפני פיסחא קאמר שיהא הפסח פנוי פונה ועובר: **מתני' הוא אסור בקרובותיה.** דשויהו עליה חתיכה דאיסורא בהודאתו: **ומותר בקרובות קטנה וכו'.** שאין אמה נאמנת עליה ואף היא אינה צריכה גט דאי בעיא גט הויא לה גרושתו [כ]ואסר בקרובותיה: **קטנה.** הבת: **גדולה.** האם:

גמ' וצריכא. לאשמעינן בכולהו דמי שאסר עצמו בדיבורו נאסר ומי שלא אסר עצמו אינו נאסר: **גבי דידיה.** כי אמר קידשתיך לא מיתסרא איהי בקרוביו משום דאיהו שקורי משקר וגברא לא איכפת ליה אם אוסר עצמו בקרובותיה חנם: **ומיקרי ואמר.** קדשתיה ואע"ג דלא קדשה: **אבל איהי.** כי אמרה קדשתני לאסרה נפשה אכולי עלמא עד שיתן לה גט אי לאו דקים לה דקדיש לא הוה אמרה ונתסר איהו על פיה בקרובותיה ואפי' לא נתן לה גט: **מדרבנן הימנוה.** רבנן לאמה על הבת ותהא צריכה גט ותאסר בקרובותיו[ל]: **כופין.** ליתן לה גט: **לא כופין איכא כו'.** דאין צריכה ממנו גט דהא קתני מותרת בקרוביו ואי בעיא גט הוה מיתסרא באחיו דהויא לה גרושת אחיו: **ואלא אסיפא.** דאמרה קדשתני דבעיא גט: **בשלמא מבקשין.** ממנו ליתן גט: **לחיי.** שצריך בקשה לאסור עצמו בקרובותיה כדי להתירה לינשא הואיל ואין חפץ בה: **ושמעתא דרב ושמואל אהדדי איתמר.** לא לחלוק זו על זו באו אלא להוסיף האחרון מה שלא פירש הראשון: **ואם נתן מעצמו.** בלא בקשה כופין אותו ליתן כתובה דגלי דעתיה דקדשה וארוסה יש לה [מ]כתובה: **שניהם מודים.** לדברי העד: **מהו.** הא [נ]דתניא אין חוששין משום דלא מהימן הוא והא הימנוה או דלמא משום דאין קדושין חלין בלא עדים ויליף דבר דבר מממון[ס] כתיב בעריות ערות דבר (דברים כד) ובממון כתיב על פי שני עדים יקום דבר (שם יט): **אין ולא.** לא היה מחזיק בדבריו לא לאיסור ולא להיתר פעמים שאמר הן ופעמים שאמר לאו ורפיא בידיה ולא היתה מוחזקת הוראה זו בידו: **איתמר נמי.** לא גרסינן נמי: **ואי ליכא עדים.** ואפי' מודה אמאי אסור בקרובותיה ע"פ עצמו הלא אין קידושין אפילו לדבריו דאי נמי [ע]אמר בעד אחד הוו קידושין בשניהם מודים היכא דאין עד אחד לא [פ]אמרת דעד אחד חשיב לחייב שבועה בדיני ממונות[צ] הלכך בערוה נמי חשיב להתקיים קידושין בפניו ובלבד שיהו שניהם מודים: **אלא לאו בעד אחד.** וקתני הוא אסור בקרובותיה אלמא זה שמודה לו נאסר דחשיב לאיתפוסי קדושין קמיה: **קידשתיך בפני פלוני ופלוני.** [ק]דהוו להו קידושין גמורין לכל דבריו ונאמן הוא לאסור את עצמו: **ולנה עמו בפונדקי.** ואפי' לאמר זמן: **אי דאיכא עדים.** דנתקדשה בביאה: **אלא לאו בעד אחד.** ושניהם מודים:
אמרינן

ואם נתן גט מעצמו כופין אותו ליתן כתובה. מכאן יש להוכיח דאלמנה מן האירוסין יש לה כתובה ואפילו לא כתב[א] דהא מסתמא הכא איירי דלא כתב לה דאי כתב לה א"כ מאי מנקטין שייך למימר הכא[ב] אלא ש"מ דמיירי הכא דלא כתב לה כתובה ואפ"ה קאמר כופין אותו ליתן כתובה ובפרק הכותב (כתובות פט:) דבעי אלמנה מן האירוסין יש לה כתובה או אין לה כתובה היה יכול להוכיח מהכא אבל לא רצה [ג]שהרי לא רצה להוכיח מהאמוראין כי אם מן המשנה[ד]:
לא

עין משפט
נר מצוה

עו א מיי' פ"ט מהל' אישות הלכה טו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מח סעיף א:
עז ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:
עח ג מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ג:
עט ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:
פ ה מיי' שם הלכה טז טוש"ע שם סעיף ו:
פא ו מיי' וסמג שם טור אה"ע שם:
פב ז ח מיי' פ"ד מהל' אישות הלכה ו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מב סעיף ב:
פג ט מיי' שם פ"ט הלכ' טז סמג שם טוש"ע אה"ע סימן מח סעיף ה:
פד י כ מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמט סעיף ב:

מוסף תוספות

א. מתנאי ב"ד. תוס' רי"ד: וליכא למימר דהכא מיירי כגון דאמרה קדשתני והכנסתני לחופה, דא"כ כשנתן גט אמאי כופין ליתן כתובה דלמא על הקדושין הודה ולא על הנישואין. תוס' הרא"ש.
ב. דאי כתב לה היכי מצי למימר לא קדשתיך דאין דרך לכתוב כתובה קודם קידושין. תוס' ב"מ יז: אפי' באתרא דכתבי והדר מקדשי לא היתה הכתובה באה ליד האישה קודם קידושה. תוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

א) רב אדא בר מתנה לאביי והא, פ"א [מהרש"ל ע"ש], **ב)** כתובות נ., **ג)** [לעיל סד ע"א], **ד)** [בכת"י: בקרובותיה], **ה)** [שבת קיג. קטו. ב"מ יד:], **ו)** [בכת"י נוסף: היכי דמי], **ז)** [בכת"י נוסף: אמר ליה], **ח)** גיטין פא. עדיות פ"ד מ"ז תוספתא דגיטין פ"ו ה"ט [ע"ש] תוס' דעדיות פ"ב ה"ד [ע"ש], **ט)** [בדפו"ר: בגדולות], **י)** [בדפו"ר: מודים], **כ)** [ברש"י רי"ף ובר"ן: ואסרת בקרוביו. ועיין רש"ש], **ל)** [צ"ל בקרוביו, רש"ש], **מ)** [ברש"י רי"ף נוסף: מנה ומאתים. ועיין כתובות נז ע"ב], **נ)** [צ"ל דאמרת, רש"ש], **ס)** [לקמן בעמוד ב'], **ע)** [צ"ל אמרינן, ובדפו"ר אמ'], **פ)** [צ"ל אמרינן, ובדפו"ר אמר], **צ)** [שבועות מ ע"א], **ק)** [ברש"י רי"ף: דלדבריו הוו קידושין גמורין דהוא נאמן לאסור א"ע, ובר"ן: דהוו לאו קידושין גמורים לדבריו. ועיין רש"ש], **ר)** [ועי"ע תוס' ב"מ ח: ד"ה מן ותוס' יומא יג: ד"ה מי],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואם נתן גט מעצמו כופין וכו' שהרי לא רצה להוכיח מהאמוראים. ועיין זה כמו התוס' לעיל דף מג ע"ב ד"ה לאו"ה ועיין כתובות דף מ"ד ע"א תד"ה והלכתא ובר"ן נדרים דף עב ע"א ד"ה ולענין הלכה:

מוסף רש"י

הוא אסור בקרובותיה. כאמה ובתה ואחותה, דשויתו אנפשיה חתיכה דאיסורא (כתובות ט.). **והיא מותרת בקרוביו.** שהרי אינה מודה בקדושין (שם). **אין ולא ורפיא בידיה.** רפויה היתה השמועה בפיו אם לאסור אם להתיר (שבת קיג.). תחלה אמר אין וחזר ואמר לאו, רפוי היה הדבר בידו, שלא היה יודע טעמו של דבר יפה (ב"מ יד:).